

Profesore Juta Kroiča: AstraZeneca vakcīnas pret Covid-19 efektivitātes noliedzēji pēdējās dienās sāk mainīt savu sākotnējo negatīvo nostāju

Publicēts: 03.03.2021.

Šobrīd gan Latvijā, gan citas Eiropas valstīs notiek aktuāla diskusija par Oksfordas universitātes un farmācijas kompānijas "AstraZeneca" vakcīnas pret Covid-19 efektivitāti un drošumu vecuma grupā virs 65 gadiem. Diskusijai un izteiktajiem viedokļiem ir jāseko pa dienām, jo vakcīnas efektivitātes noliedzēji pēdējās dienās sāk mainīt savu sākotnējo negatīvo nostāju.

Atskatoties un papētot iemeslus un avotus, kā sākās šīs šaubas, nonākam pie 2021. gada 29. janvāra, kad Eiropas Zāļu aģentūra ieteica apstiprināt "AstraZeneca" vakcīnu. Tajā pat dienā Francijas prezidents E. Makrons [nāca klajā ar publisku apgalvojumu](#), ka vakcīna ir "gandrīz neiedarbīga" ("quasi-ineffective") un rezultāti nav iedrošinoši cilvēkiem pēc 65 gadu vecuma.

Šāds paziņojums balstījās uz mazo šajā vecuma diapazonā iekļauto pētījuma grupu. AstraZeneca vakcīnas izstrādātāji iekļāva 660 cilvēkus vecumā virs 65 gadiem, no tiem 2 saslima, un 450 cilvēkus vecumā virs 70 gadiem.

Lielbritānijas valdība un valsts zāļu regulators [pilnīgi noraidīja šādu apgalvojumu un tam nepiekrita](#).

Tomēr neticība tika iesēta, un šī ziņa Eiropas valstu vidū izplatījās ar gaismas ātrumu. Ļoti daudzas valstis, ieskaitot Franciju, Vāciju, Austriju u.c., nerekomendēja vakcīnu senioriem. Minētās valstis vakcīnu ieteica jaunākiem par 65 gadiem, Polija - jaunākiem par 60 gadiem, Itālija - līdz 55 gadu vecumam.

👉 Pasaules Veselības organizācija, Eiropas Zāļu aģentūra, kā arī Latvijas Imunizācijas valsts padome, balstoties uz pētījumiem, secināja, ka vakcīnai ir sagaidāms efekts arī pēc 65 gadu vecuma. Imūnās atbildes pētījumos iedarbību novēroja visās pieaugušo vecuma grupās. Nebija aprakstīti smagi infekcijas gadījumi un hospitalizācijas nepieciešamība. Nav pamata liegt vakcīnas pieejamību šiem cilvēkiem, jo vakcīnas sagaidāmais ieguvums ir lielāks nekā slimības radītais risks.

Dažas dienas vēlāk, 2021. gada 5. februārī, Oksfordas universitātes zinātnieki publicēja situācijas skaidrojumu, kādēļ daudzas Eiropas valstis atsakās no AstraZeneca vakcīnas. Zinātnieki skaidroja, ka nevēlēšanās AstraZeneca vakcīnas izmantot gados vecākiem cilvēkiem pamatā ir bažas par tās efektivitāti. Tajā pašā laikā vakcīnas efektivitāte netiek apšaubīta, bet bažas ir, ka nav pietiekami demonstrēta šajā vecuma grupā, tādēļ tās vairāk ir ētiska rakstura, nevis zinātniski pamatotas.

👉 Tagad, marta sākumā, daudzas valstis jau pārskata attieksmi pret AstraZeneca vakcīnas lietošanu gados vecākiem cilvēkiem. Vadošie speciālisti atzīst, ka īsti nesaprot, kā šāda situācija varēja rasties. Tā ir bijusi pārpratumu un nepārbaudītas informācijas reproducēšana.

2021. gada 22. februārī tika publicēti dati no Lielbritānijas, kur vakcinēti 500 000 iedzīvotāju. Ir publicēti dati, kas apliecina vakcīnas efektivitāti vecuma grupā virs 70 gadiem. Inficēto un mirušo skaits ir ievērojami samazinājies.

Skotijā četru nedēļu laikā pēc pirmās Pfizer-BioNTech vakcīnas hospitalizācijas skaits samazinājās par 85%, pēc AstraZeneca - līdz 94%.

Skotijas Sabiedrības Veselības pārstāvis Dr. J. Murejs (Dr Josie Murray) šos rezultātus [novērtēja kā izcilas ziņas un apliecināja, ka vakcīna strādā](#).

Pētījumā aktualizējās jautājums par intervālu starp abām vakcīnas devām. Tas ir noteikts no 4 līdz 12 nedēļām. Zinātnieki skaidro, ka vakcīnas efektivitāte pieaug līdz ar intervāla pieaugumu. Latvijā pieņemts, ka intervāls starp devām ir 9 - 12 nedēļas.

Kā šie fakti mainīja attieksmi ?

Vācijā, kura bija viena no ES valstīm, kas apšaubīja vakcīnas efektivitāti gados vecākiem cilvēkiem, viedoklis veidojās pēc šāda scenārija:

Vācijas ekonomikas laikrakstā Handelsblatt janvārī bija publikācija, ka vakcīnas efektivitāte senioriem ir tikai 8%, atsaucoties uz anonīmu valsts avotu.

Vācijas kanclere A. Merkele intervijā Frankfurter Allgemeine Zeitung teica, ka viņa ir tajā vecuma grupā, kurai AstraZeneca vakcīnu nerekomendē. Tas tika interpretēts kā vakcīnas noliegums.

Balstoties uz iepriekš minētajām Lielbritānijas publikācijām, Vācijas galvenais imunologs profesors K. Vatzls (Carsten Watzl) mudināja valsti mainīt uzskatus un sākt vakcinēt ar AstraZeneca vakcīnu arī seniorus.

Vācijas vakcinācijas komitejas (Stiko) vadītājs T. Mertens solīja, ka pavisam drīz tiks pārskatīts iepriekšējais lēmums un Vācijā AstraZeneca vakcīnu lietos arī vecākiem par 65 gadiem. Viņš skaidroja, ka Stiko nekad nebija kritizējuši vakcīnas efektivitāti, tikai nepietiekamu datu daudzumu par senioru vecuma grupu. Viņš pieļauj, ka " kaut kas nogāja greizi".

Arī Francijas prezidents E. Makrons ir gatavs pārskatīt pirms kāda laika sacīto par vakcīnas zemo efektivitāti senioriem. Francijas veselības ministrs O. Verāns (Olivier Veran) apliecināja, ka vakcīna ir efektīva un Francija mainīs attieksmi un kursu.

Kanādā pašlaik notiek karstas diskusijas par vakcīnas efektivitāti šajā vecuma grupā. Ir divi viedokļi. Pret vakcināciju senioriem iestājas Kanādas Nacionālā imunizācijas konsultatīvā komiteja (National Advisory Committee on Immunizations - NACI). NACI neapstrīd vakcīnas efektivitāti, tikai nerekomendē, sakarā ar ierobežotu informāciju par efektivitāti tieši šajā vecuma grupā.

Pretējs viedoklis ir Health Canada, kuri tieši otrādi - rekomendē izmantot senioriem un oficiāli to paziņoja 2021. gada 26. februārī. Kanādas infektologi ir pārsteigti par šādiem diametrāli pretējiem lēmumiem un nesaprot, kādēļ NACI nevērtē Lielbritānijas pieredzi, kur vakcīna tiek plaši pielietota. Sacītais, ka nav pietiekami daudz datu, tiek pielīdzināts uzskatam, ka vakcīna nav efektīva, tādēļ ārsti [lūdz ātrāk nonākt pie vienota viedokļa](#).

Šveice ir paziņojusi, ka nepārskatīs savu iepriekšējo lēmumu.

Amerikas Savienotās Valstis jautājuma izskatīšanu pārceļ līdz aprīlim, jo šobrīd ir pieejamas citas vakcīnas un nav tāda nepieciešamība lietot AstraZeneca vakcīnu.

99 Noslēgumā atkārtosū iepriekš teikto, ka Pasaules Veselības organizācija, Eiropas Zāļu aģentūra un Latvijas Imunizācijas valsts padome, balstoties uz pētījumiem, secināja, ka AstraZeneca vakcīnai sagaidāms efekts arī cilvēkiem pēc 65 gadu vecuma, tāpēc arī vakcīna ir rekomendēta visiem pieaugušajiem virs 18 gadu vecuma. Vakcīnas radītais ieguvums ir būtiski lielāks nekā slimības radītais risks.

Profesore Juta Kroiča, Rīgas Stradiņa universitātes Bioloģijas un mikrobioloģijas katedras vadītāja

<https://www.spkc.gov.lv/lv/jaunums/profesore-juta-kroica-astrazeneca-vakcinat-pret-covid-19-efektivitates-noliedzeji-pedejas-dienas-sak-mainit-savu-sakotnejo-negativo-nostaju>